

Alusta alkaen 19. 1 Moos 15:1-6

28.2.2008 Savonlinnan Tuomiokirkko

Miten Abramista tuli vanhurskas eli Jumalalle kelpaava?

Näiden tapausten jälkeen tuli Abramille näyssä tämä Herran sana: Älä pelkää Abram! Minä olen sinun kilpesi; ja sinun palkkasi on oleva hyvin suuri. (1 Moos 15:1)

Ne, jotka olivat viimeksi mukana kuulemassa tätä raamatunselitystä, tietävät, mitä "nämä tapahtumat" olivat; Abram oli juuri voittanut taistelussa Lähi-idän suurimman sotilasliittoutuman armeijan ja ajanut sen pakosalle. Hänellä oli ollut mukanaan vain 318 miestä, mutta Jumalan ja heidän avulla Abram oli saanut hämmästyttävän voiton ja vapauttanut sotavangiksi joutuneen veljenpoikansa Lootin ja muut sotavangit.

Abramin tuska, lapsettomuus

Miksi Jumalan piti noin hienon voiton jälkeen vielä sanoa Abramille: Älä pelkää!

Siksi, että Jumalan valittu mies Abram ei ollut onnellinen. Hänen sydäntään kalvoi jatkuvasti salainen tuska, epätoivo ja epäusko. Muut näkivät Abramissa loistavan uskon miehen, Jumalan pyhän suosikin. Mutta itse hän ajatteli olevansa Jumalan hylkäämä, ihminen, jonka elämällä ei ole tarkoitusta.

Hänellä ei nimittäin ollut lasta, vaikka oli jo vanha mies. Hänen vaimonsa Sarai ei ollut tullut raskaaksi. Molemmat puoliset olivat ylittämässä normaalin lastensaamisen iän. Tämä tuska oli hänellä mielessä yhä yltyvänä koko ajan.

Abram sanoi: "Herra, minun Jumalani, mitä sinä minulle antaisit? Olenhan jäänyt lapsettomaksi, ja minun omaisuuteni perii damaskolainen Elieser. Abram sanoi vielä: "Ethän ole antanut minulle jälkeläistä, ja siksi palvelijani saa periä minut."

Lapsettomuuden tuskan tuntevat monet puoliset tänäänkin. Jälkeläisten saamisen tarve jäytää varmaankin koko olemusta kuin jano. Abramilla tämä normaali epätoivo moninkertaistui vielä aivan erityisesti. Hän oli lähtenyt vaimonsa kanssa turvatuista oloista kohti hänelle tuntematonta maata, koska Herra Jumala oli luvannut siunata häntä, johdattaa hänet uuteen maahan ja tehdä hänestä suuren kansan siinä maassa. Jumala lupasi, että Abramin jälkeläisten kautta siunaus leviäisi hyödyttämään kaikkia maailman kansoja. Mutta lapsien saaminen vain viipyi ja viipyi. Oliko Jumala unohtanut lupauksensa? Miten Jumalan lupaama siunaus hänen jälkeläisilleen voisi toteutua, kun hän ei näyttänyt saavan ensimmäistäkään lasta?

Abramissa tämä kalvava epätoivon ajatus yltyi äärimmilleen juuri sen jälkeen, kun hän oli saanut kokea aivan ihmeellistä Jumalan huolenpitoa ja apua. Jumalan avulla hän oli 318 miehen kanssa saanut ajettua pakosalle kymmentuhantisen suurvalta armeijan. Olisi siinä luullut olevan mieluisaa mietittävää vuosiksi. Teltassa ennen nukkumaanmenoa olisi voinut ajatella: Kuinka ovela sotapäällikkö, ja ennenkaikkea kuinka vahva uskossani minä olenkaan, kun uskalsin mitättömän joukon kanssa käydä Jumalan nimessä vihollista päin. Mutta ei merkkiäkään tällaisesta ansaitusta ilosta. Abram oli täynnä surua.

Uskonelämän yleinen sääntö

Tästä voimme oppia erään uskonelämän lain, jonka mukaan Jumala näyttää toimivan. Se on tällainen: Kun ihminen on saanut kokea onnistumista hengellisessä elämässään, niin usein Jumala antaa hänelle sellaisen koettelemuksen, että ihminen joutuu keskelle epätoivoa ja ajattelee: Eihän tästä tule mitään! Miksi Jumala ei kuule minua, eikö häntä ole, vai eikö hän haluaakaan pitää minusta huolta?

Miksi Jumala toimii näin? – Siksi, että hän inhoaa sitä, että ihminen alkaa nautiskella omista menestyksen kokemuksistaan; oli sitten kyse hengellisestä siunauksesta, viisaudesta, rikkaudesta tai menestyksestä työssä. Menestyksessä ihminen alkaa pitää itseään erinomaisena ja hekumoi ajatuksissaan sillä, miten hyvä minä olen. Jos tällainen saa vapaasti jatkaa pitkään, niin se tuhoaa uskon. Ihminen ei enää turvaudu Jumalaan, kun hänestä on jo omasta mielestään tullut niin hyvä ja viisas. Hän luulee uskovansa Jumalaan, mutta itseasiassa hän uskookin omaan uskoonsa. Pahinta on, että ihminen ei itse osaa pitää tällaista itserakkautta syntinä. Jumalan silmissä tällainen oma erinomaisuus on synnin juuri. Se on epäjumalan tekemistä omasta itsestä. Mutta Jumalan tärkein käsky on se ensimmäinen: Minä olen Herra, sinun Jumalasi.

Se, että jollakulla ihmisellä on Jumala, se tarkoittaa itseasiassa sitä, että hänellä on jotain, millä hän lohduttaa sydämensä. Jotakin, mihin hänen salainen sisäinen ilonsa viimekädessä perustuu. Tämä on ihmisen Jumala, se mistä hän saa pohjimmaisen elämänsä turvan; se, mitä hän kiittää menestyksestään.

Jumala, maailman Luoja, hän haluaa olla meidän Jumalamme, se johon me viimekädessä turvaamme. Tätä hän halusi olla Abramillekin. Siksi Jumala ei halunnut, että Abramien sydän takertuisi kiinni hänen kokemuksiinsa siunauksiin. Jos niin pääsisi tapahtumaan, silloin nämä lahjat ja menestykset tulisivat Abramien sydämessä sille paikalle, joka kuuluu Jumalalle itselleen. Se merkitsisi oikean uskon tuhoutumista. Uskossa me emme voi liittää sydäntämme Jumalan lahjoihin. Sydämen on rakkaudessa ja uskossa tartuttava Jumalaan itseensä.

Siksi Jumala antoi Abramille menestyksen keskellä syvää surua. Mutta ei Jumalan tarkoitus tässä ole se, että hän haluaisi ihmisen olevan pelokas ja masentunut. Hän haluaa itse tulla lohdutukseksi pelkoon ja masennukseen. Tämä käy ilmi Abraminkin tapauksesta.

Näiden tapausten jälkeen tuli Abramille näyssä tämä Herran sana: Älä pelkää Abram! Minä olen sinun kilpesi; ja sinun palkkasi on oleva hyvin suuri. (1 Moos 15:1)

Jumala tiesi Abramien surun, pelon ja epätoivon, mutta hän halusi, että Abram itse vuodattaisi sen Jumalalle. Sillä tavalla ahdistus lakkaa käpertämästä sydäntä, kun sen vuodattaa koko suuruudessaan Jumalalle. Silloin rukous voi saada joskus hyvin katkeran ja rohkean sävyn. Näin myös Abramien rukous. Abram lähes syytti Jumalaa, melkein kiukutteli Jumalalle. Näin saa tehdä. Jumalan edessä ei tarvitse olla toiveikkaampi kuin on, vaan saa vuodattaa koko ahdistuksensa Hänelle.

Lupaus perillisestä

Mutta hänelle tuli tämä Herran sana: "Ei hän sinua peri, vaan sinut perii sinun oma poikasi." (1 Moos 15:4)

Käsittämätön lupaus. Abram oli jo vanha, ja niin oli vaimonsa Saaraikin. Miten tällaista voisi uskoa? Miten vanhuksista voisi vielä syntyä lapsi?

Ja Herra vei hänet ulos ja sanoi: "Katso taivaalle ja laske tädet, jos kykenet ne laskemaan. Yhtä suuri on oleva sinun jälkeläistesi määrä."

Abram oli ilmeisesti rukoillut myöhään illalla teltassaan. Nyt Herra vie hänet ulos ja antaa havaintoesimerkin. Katso taivaalle ja laske tähdet, jos siihen kykenet. Niin paljon sinulla on oleva jälkeläisiä.

Tämä ei havaintoesitys ei tehnyt Jumalan lupaukseen uskomista Abramille yhtään helpommaksi. Yhä oli ihan yhtä mahdotonta, että vanhuksista voisi syntyä lapsi. Ristiriita vain kasvoi. Toisaalla olivat todelliset, näkyvät ja lukemattomat tähdet, toisaalla näkymätön, olematon ja pelkän lupauksen varassa oleva jälkeläinen.

Usko vanhurskautti Abramini eli teki hänet Jumalalle kelpaavaksi

Mutta tässä tilanteessa tapahtuukin jotain tavatonta. Abram tarttuukin kiinni Herran lupaukseen, vaikka se tuntuukin melko huimalta.

Ja Abram uskoi Herraan, ja Herra luki sen hänelle vanhurskaudeksi. (1 Moos 15:6, v. 1933 käännös)

Tämä on eräs VT:n tärkeimpiä jakeita. "Ja Abram uskoi Herraan, ja Herra luki sen hänelle vanhurskaudeksi". Vanhurskas tarkoittaa sitä, joka on Jumalalle kelpaava. Vanhurskaassa ihmisessä Jumalalla ei ole mitään moitittavaa, ei mitään huomautettavaa. Vanhurskas on Jumalan mielestä oikeudenmukainen ja rehti.

Voiko ihmisellä olla mitään arvokkaampaa, kuin se, että hän olisi Jumalan silmissä vanhurskas? - Ei minusta. Miten tällaisen vanhurskauden saa? - Varmaankin pitää tehdä paljon hyviä tekoja ja yrittää tosissaan. Ja sittenkin se vanhurskaaksi tuleminen onnistuu vain ihan harvoilta.

Väärin. Vanhurskaaksi tullaan uskomalla. "Abram uskoi Herraan, ja Herra luki sen hänelle vanhurskaudeksi". Ei puhuta mitään Abramini hyvistä teoista, ei puhuta mitään hänen vilpittömästä yrityksestään tulla hyväksi ihmiseksi. Hän vain uskoi. Uskoi Herraan, että hän on luotettava ja pitää sanansa.

Abram ei itse ollut vanhurskas. Mutta Jumala luki hänen hyväkseen, hänen tililleen täyden vanhurskauden. Ei siksi, että hän oli tehnyt hyviä tekoja. Vaan ainostaan siksi, että hän uskoi Jumalan lupaukseen. Kun Abram uskoi Jumalan lupaukseen, Jumala piti tätä uskoa niin arvokkaana, että se teki Abramista täysin vanhurskaan Jumalan silmissä.

Usko vanhurskauttaa nykyäänkin

Tämä sama pätee nykyäänkin. Jumala on antanut meille lupauksen, että Jeesus Kristus on kuollut meidän syntimme sovituksena ja noussut kuolleista. Uudessa testamentissa sanotaan, että kun joku uskoo tämän Jumalan lupauksen Jeesuksesta, niin silloin Jumala lukee sen

ihmisen kokonaan vanhurskaaksi. Ei sen takia, että ihminen on tehnyt hyviä tekoja, vaan yksin sen takia, että hän on uskonut Jeesukseen.

Mutta nyt Jumalan vanhurskaus, josta laki ja profeetat todistavat, on ilmestynyt ilman lakia, se Jumalan vanhurskaus, joka uskon kautta Jeesukseen Kristukseen tulee kaikkiin ja kaikille, jotka uskovat; sillä ei ole yhtään erotusta. (Room 3:21-22)

Tuo tarkoittaa sitä, että Vanha testamentti eli ”laki ja profeetat” todistaa siitä, että Jumala on vanhurskas eli oikeudenmukainen ja vaatii ihmisiltäkin vanhurskautta. Mutta ihmeellistä on se, että nyt tuo Jumalan vanhurskaus on ”ilmestynyt” eli tullut ihmisten luo ja heidän saatavilleen ”ilman lakia”. Eli siis ilman sääntöä, joka pitäisi täyttää, ilman lakia jota pitäisi noudattaa saavuttaakseen sen.

Kyseessä on ”se Jumalan vanhurskaus, joka *uskon kautta* Jeesukseen Kristukseen tulee kaikkiin ja kaikille, jotka uskovat”. Kun uskoo Jumalan Jeesukseen liittämän lupauksen olevan totta ja paikkansa pitävä minunkin kohdallani, niin silloin Jumala lukee tämän uskon vanhurskaudeksi, sille, joka sen uskoo.

Luterilaisen kirkon lempiajatus

Tämä on luterilaisen kirkkomme lempiajatuksia. Tärkeimmässä Tunnustuskirjassamme, Augsburgin tunnustuksessa, sanotaan näin:

Samaten seurakuntamme opettavat, että ihmiset eivät voi tulla vanhurskautetuiksi Jumalan edessä omin voimin, ansioin tai teoin, vaan että heille annetaan vanhurskaus lahjaksi Kristuksen tähden uskon kautta, kun he uskovat, että heidät otetaan armoon ja että synnit annetaan anteeksi Kristuksen tähden, joka kuolemallaan on antanut hyvityksen synneistämme. Tämän uskon Jumala lukee edessään kelpaavaksi vanhurskaudeksi (Room. 3 ja 4).

Jotkut kuvittelevat, että tämä pätee vain uskonelämän alussa, ”uskoontulemisessa”. Mutta ei se näin ole. Se pätee joka hetki. Kukaan kristitty ei ole muuttunut sellaiseksi, että hän olisi Jumalalle kelpaava mitenkään muuten, kuin siksi, että Jumala lukee uskon Jeesukseen vanhurskaudeksemme. Tämä on tavattoman vapauttavaa.

Sillä kaikki ovat syntiä tehneet ja ovat Jumalan kirkkautta vailla. (Room 3:23)

Tämä pätee yhtäläisesti ja aina kaikista: evankelista Kalevi Lehtisestä, paavista, Billy Grahamista, Isä Ambrosiuksesta, piispa Huotarista, Nikita Joachim Fouganthinesta. Ja sinusta.

”ja saavat lahjaksi vanhurskauden hänen armostaan sen lunastuksen kautta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa. (Room 3:24)...”

Tämän jälkeen Paavali käyttää ihmeellistä termiä ”armoistuin”.

”jonka Jumala on asettanut armoistuimeksi, uskon kautta hänen vereensä. (Room 3:25)”

”Armoistuin”, eli alkukielellä kreikaksi ”hilasteerion”, tarkoittaa liitonarkin kantta. Niin kuin muistatte, Jumala antoi Moosekselle 10 käskyä kahdessa kivitaalussa. Niitä säilytettiin kullatussa arkussa. Arkun päällä oli kultainen kansi ja kanteen oli kuvattu kaksi kerubia, eli enkeliä, joiden siivet oli levitetty. Tuo kansi oli ”armoistuin”, hilasteerion. Jumala ilmestyi Moosekselle armoistuiimen päällä, Kerubien siipien yllä.

(Uusi v. 1992 käännös on Room 3:25 kohdalla hyvin vapaa. Ehkä se tavoittaa idean, mutta samalla vanhatestamentillinen vertauskuva katoaa kokonaan).

Nyt Paavali tahtoo sanoa, että oikea ”armoistuin” on usko Jeesuksen vereen. Se lunastaa vapaaksi syyllisyydestä. Siinä Jumala ilmestyy nykyisin, sillä tavalla, että hänet voidaan tuntea. Itsessään hän on salattu, mutta kun uskoo Jeesuksen verellään tuomaan lunastukseen, Jumala kirkastuu ihmiselle. Moosekselle tapahtunut Jumalan ilmestyminen liitonarkun yllä on vertauskuva tästä hengellisen elämän tosiasiaista.

Tässä kohden en malta olla siteeraamatta Lutheria, hänen kokemustaan siitä, kuinka ajatus ”Jumalan vanhurskaudesta” kirkastui hänelle. Seuraavassa hän muistelee nuoruusvuosiaan, aikaa ehkä n. 1513, jolloin hän aloitti lukemaan Paavalin Roomalaiskirjettä.

”Minut oli vallannut todella ihmeellinen kiihko päästä ymmärtämään Paavalia hänen kirjeessään roomalaisille, mutta tähän asti oli esteenäni ollut, ei suinkaan veren kylmyys sydämeni ympärillä, vaan *yksi ainoa sana ensimmäisessä luvussa*: ”Siinä Jumalan vanhurskaus ilmestyy.” Sillä minä vihasin tuota sanaa ”Jumalan vanhurskaus”, koska kaikkien opettajien käytännön ja tavan mukaisesti olin oppinut käsittämään sen tarkoittavan filosofisesti niin sanottua mahdollista eli aktiivista vanhurskautta, jolla Jumala on vanhurskas ja rankaisee synnin tekijät ja väärät.

Minä taas, vaikka elinkin kaikin puolin moitteettomana munkkina, tunsin itseni Jumalan edessä syntiseksi, jonka omatunto oli mitä rauhattomin ja joka ei voinut omakohtaisella sovituksellaan häntä lepyttää, enkä siksi rakastanut vaan suorastaan vihasin vanhurskasta ja syntisiä rankaisevaa Jumalaa. ... Kiukkuisena ja omatunto rauhattomana minä sitten raivosin, kolkuttaen julkeasti Paavalin tätä kohtaa janotessani mitä palavimmin päästä perille siitä, mitä P. Paavali tarkoitti.

Lopulta minä yötä päivää asiaa pohtiessani Jumalan armosta kiinnitin huomioni lauseyhteyteen, nimittäin: ”Siinä Jumalan vanhurskaus ilmestyy, niin kuin kirjoitettu on: Vanhurskas on elävä uskosta”, ja siinä aloin käsittää Jumalan vanhurskaudeksi sen, minkä varassa vanhurskas Jumalan lahjana elää, nimittäin uskosta, ja että tämän kohdan ajatus siis on, että evankeliumi paljastaa Jumalan vanhurskauden, nimittäin hänen passiivisen vanhurskautensa, jolla armollinen Jumala vanhurskauttaa meidät uskon kautta, niin kuin kirjoitettu on: Vanhurskas on elävä uskosta. Tällöin minä tunsin itseni suorastaan uudesti syntyneeksi ja astuneeni avoimista porteista suoraan paratiisiin. Silloin näyttäytyivät minulle heti paikalla koko Raamatun toiset kasvot. Kävin sitten läpi pyhät kirjoitukset, sikäli kuin ne olivat muistissani, ja löysin myös muista sanonnoista tälle yhdenmukaisuuden, kuten ”Jumalan työ”: se, minkä Jumala tekee meissä, ”Jumalan voima”: se, millä hän tekee meidät voimakkaiksi, ”Jumalan viisaus”: se, millä hän tekee meidät viisaiksi, ja samoin ”Jumalan väkevyys”,

”Jumalan pelastus”, ”Jumalan kunnia”.

Yhtä suurella vihalla kuin olin ennen sanaa ”Jumalan vanhurskaus” vihannut, niin suurella rakkaudella minä nyt tätä minulle kaikkein suloisinta sanaa ylistin, ja siten tämä Paavalin kohta oli todella paratiisin portti.”

Miksi olen tässä yhteydessä ottanut Paavalin selittämään tätä Aabrahamista kertovaa kohtaa? Siksi, että Paavali itse pitää Aabrahamia tärkeimpänä Vanhan testamentin hahmona:

Ja Aabraham toivoi, vaikka ei toivoa ollut, ja uskoi tulevansa monen kansan isäksi, tämän sanan mukaan: "Niin on sinun jälkeläistesi luku oleva", eikä hän heikontunut uskossansa, vaikka näki, että hänen ruumiinsa oli kuolettunut - sillä hän oli jo noin satavuotias - ja että Saaran kohtu oli kuolettunut; mutta Jumalan lupausta hän ei epäuskossa epäillyt, vaan vahvistui uskossa, antaen kunnian Jumalalle, ja oli täysin varma siitä, että minkä Jumala on luvannut, sen hän voi myös täyttää. Sentähden se luettiin hänelle vanhurskaudeksi.

Mutta ei ainoastaan hänen tähtensä ole kirjoitettu, että se hänelle luettiin, vaan myös meidän tähtemme, joille se on luettava, kun uskomme häneen, joka kuolleista herätti Jeesuksen, meidän Herramme, joka on alttiiksi annettu meidän rikostemme tähden ja kuolleista herätetty meidän vanhurskauttamisemme tähden. (Room 4:18-25)

Mutta onko Jumala luvannut tällaista *myös minulle?*

Joku voi ajatella, että Aabrahamin oli meitä helpompi uskoa Jumalan lupaukseen. Lupasihan Jumala hänelle henkilökohtaisesti.

Mutta on hän luvannut sinullekin henkilökohtaisesti. Kun sinut on kastettu Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, niin sillä hetkellä, kun kasteen vesi on koskettanut sinun ruumistasi, niin sillä hetkellä Jumala on antanut sinulle lupauksen, että syntisi annetaan anteeksi Kristuksen tähden, joka on kuolemallaan antanut hyvityksen synneistämme. Siinä on Jumalan lupauksen sanat, johon luotamuksensa voi laittaa.

Samaten ne ovat ehtoollisen leivässä ja viinissä. ”Kristuksen ruumis, sinun edestäsi annettu”. ”Kristuksen veri, sinun edestäsi vuodatettu syntien anteeksiantamiseksi”. Kun ehtoollisen leipä ja viisi koskettavat suutasi ja sinä pureskelet ja nielet ne, siinä Jumalan lupaus tulee juuri sinulle. Voit ajatella olevasi kuin Abram, jonka Jumala vei eräänä yönä ulos hänen teltastaan ja sanoi hänelle.

”Katso taivaalle ja laske tähdet, jos kykenet ne laskemaan. Yhtä suuri on oleva sinun jälkeläistesi määrä.”

